

te pav

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Dönüşüm sürecinin yönetimi ve yerel rekabet gücü gündemi

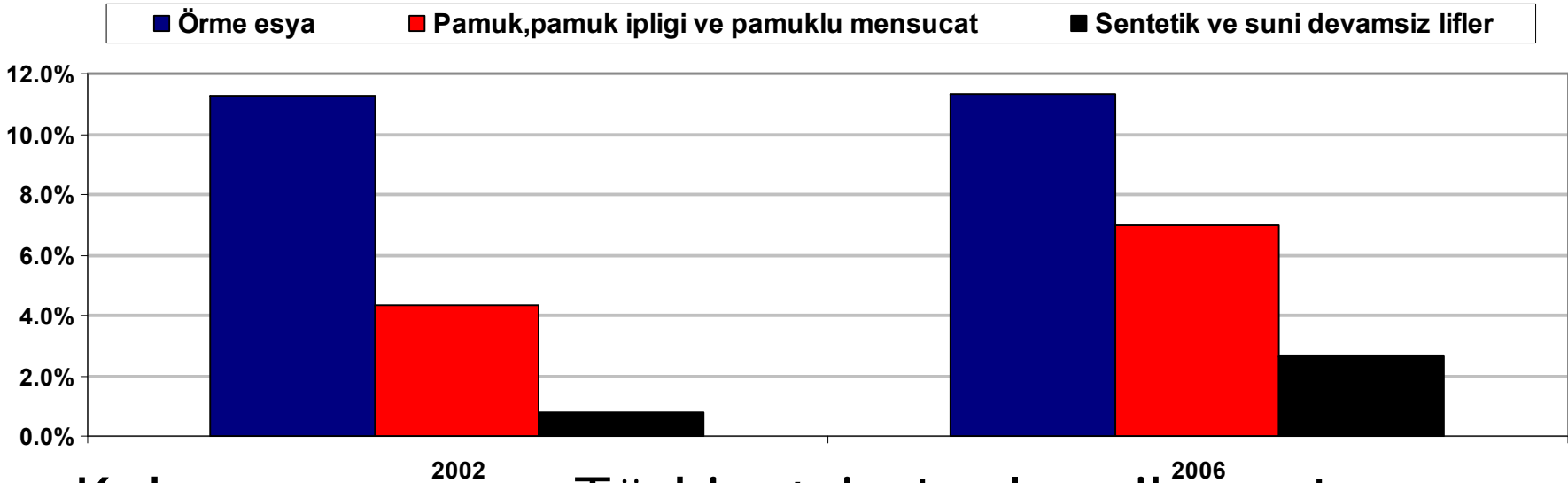
Güven Sak | Kahramanmaraş | 25 Şubat 2008

Gündem

- Türkiye hızla dönüşüyor, ancak dönüşümü yönetmek gerekiyor
 - Şirketler kesimi reformu olur mu? Olursa nasıl olur?
- Maraş'ta olup bitenler strateji meselesine daha fazla önem vermemiz gerektiğini gösteriyor
- Olay yalnızca emek yoğun sektörle sınırlı da değil
 - Tüketici elektroniği – televizyon sektörü
- Ne yapmalıyız?
 - Ne istiyoruz? Ağrı kesici mi? Tedavi mi?
 - Kime ne görev düşer?

Maraş'ta belirli endüstrilerde yoğunlaşma dikkat çekiyor

Seçilmiş Kalemler için Kahramanmaraş Firmalarının Türkiye'nin İhracatındaki payı

■ Kahramanmaraş Türkiye'nin toplam ihracatının yaklaşık yüzde 0,3'ünü yapmakta

■ Artan ihracatçı firma sayısı:

→ 2001: 111 firma, 130 milyon \$

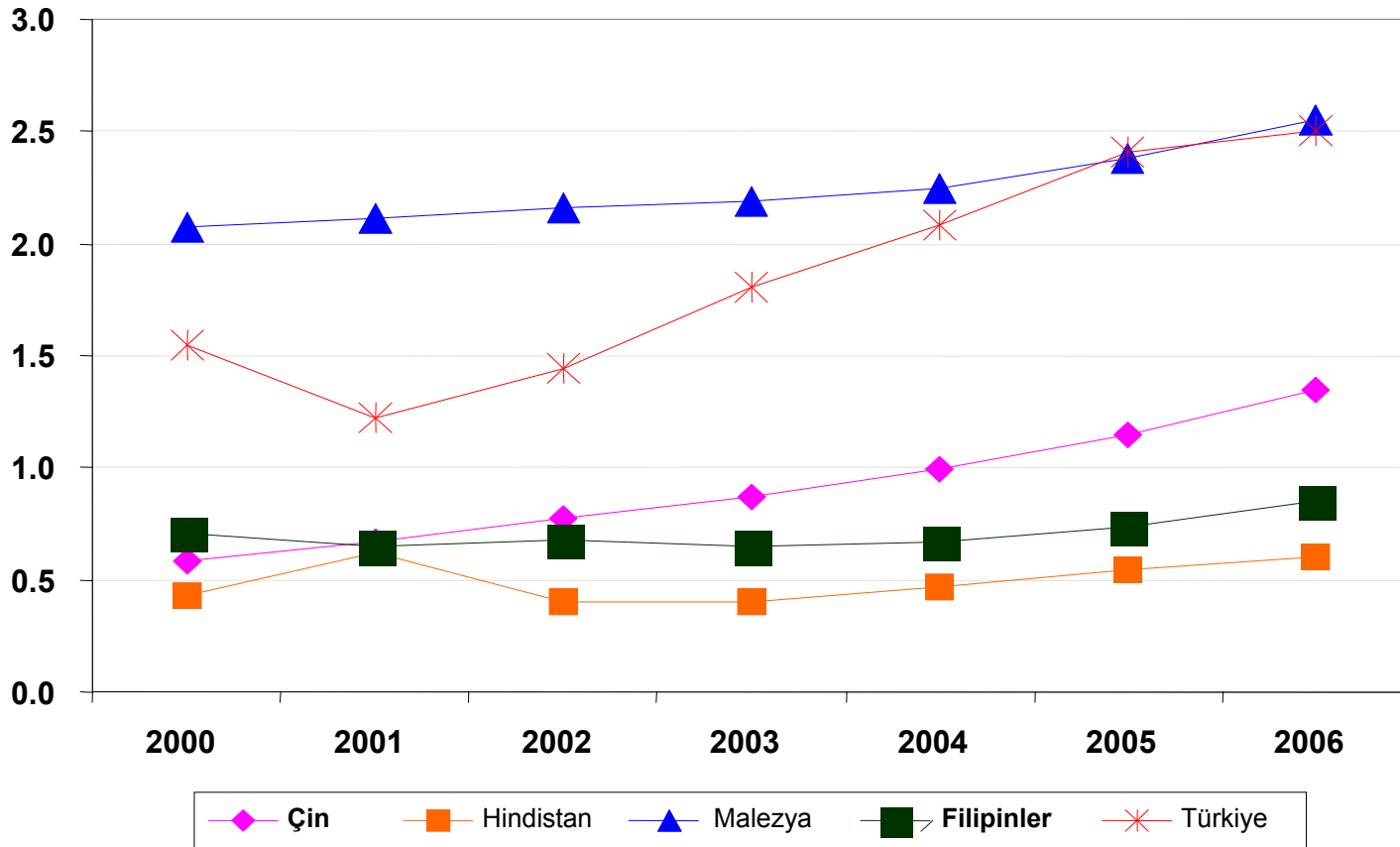
→ 2006: 165 firma, 283 milyon \$

Maraş'taki probleme nasıl bakalım?

- Belli sektörlerde yoğunlaşma
- Belli sektörlerde ihracata yönelik faaliyet
- TL'nin değerlenmesi, problemi arttırıyor
 - Emek yoğun sektörlerin maliyet yapısı
 - Sadece bizim sorunumuz değil
- Çin ve Doğu Asya etkisi
- Ankara'nın problemi: sürecin yanlış yönetimi

Yeni dünyada, bizim ürettiğimizden daha ucuza üretebilenler var

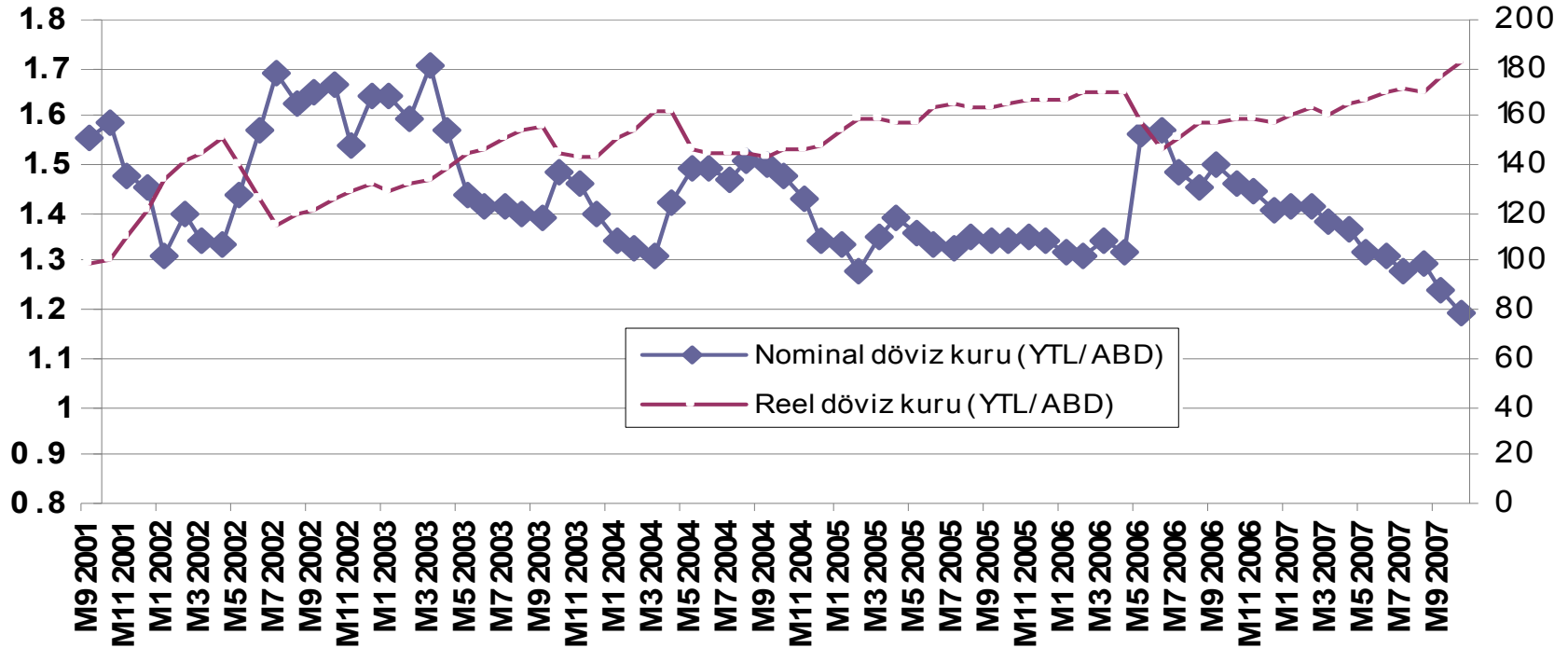
Seçilmiş ülkelerde çalışılan saat başına işgücü maliyetleri (ABD doları)

Kurun bu kadar uzun süre değerleneceğini beklemiyorduk ama oldu

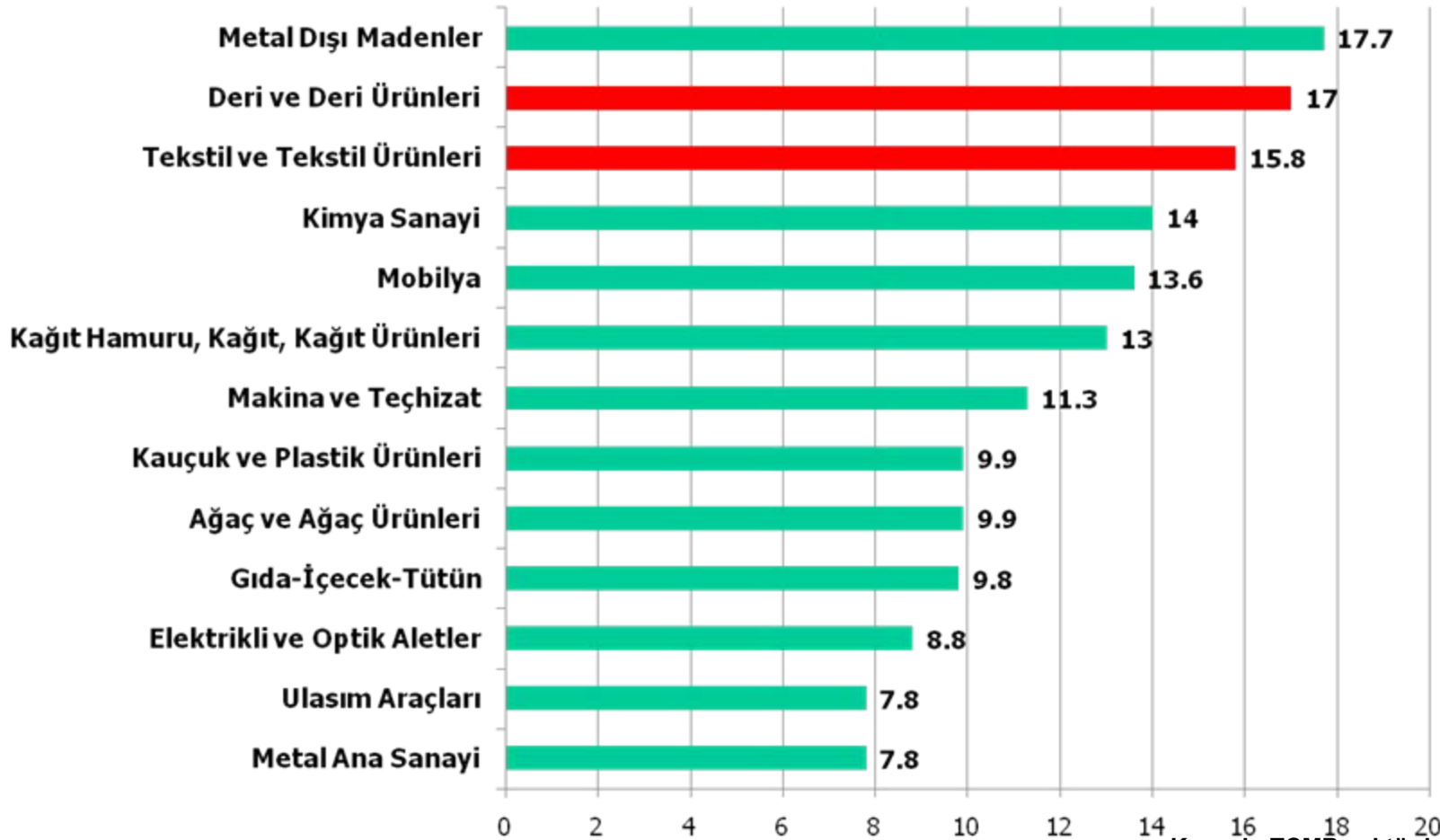
- Türk lirası 2001 krizinden bu güne hem reel hem de nominal olarak değerleniyor.
 - Birinci nesil reform süreci, olumlu küresel likidite koşulları

YTL / ABD doları (2001-2007)

Emek yoğun sektörler TL'deki değerlenmeden olumsuz etkileniyor

İşgücüne ödenen ücretlerin toplam maliyetler içerisindeki payı (% , 2005)

Türkiye yalnız değil

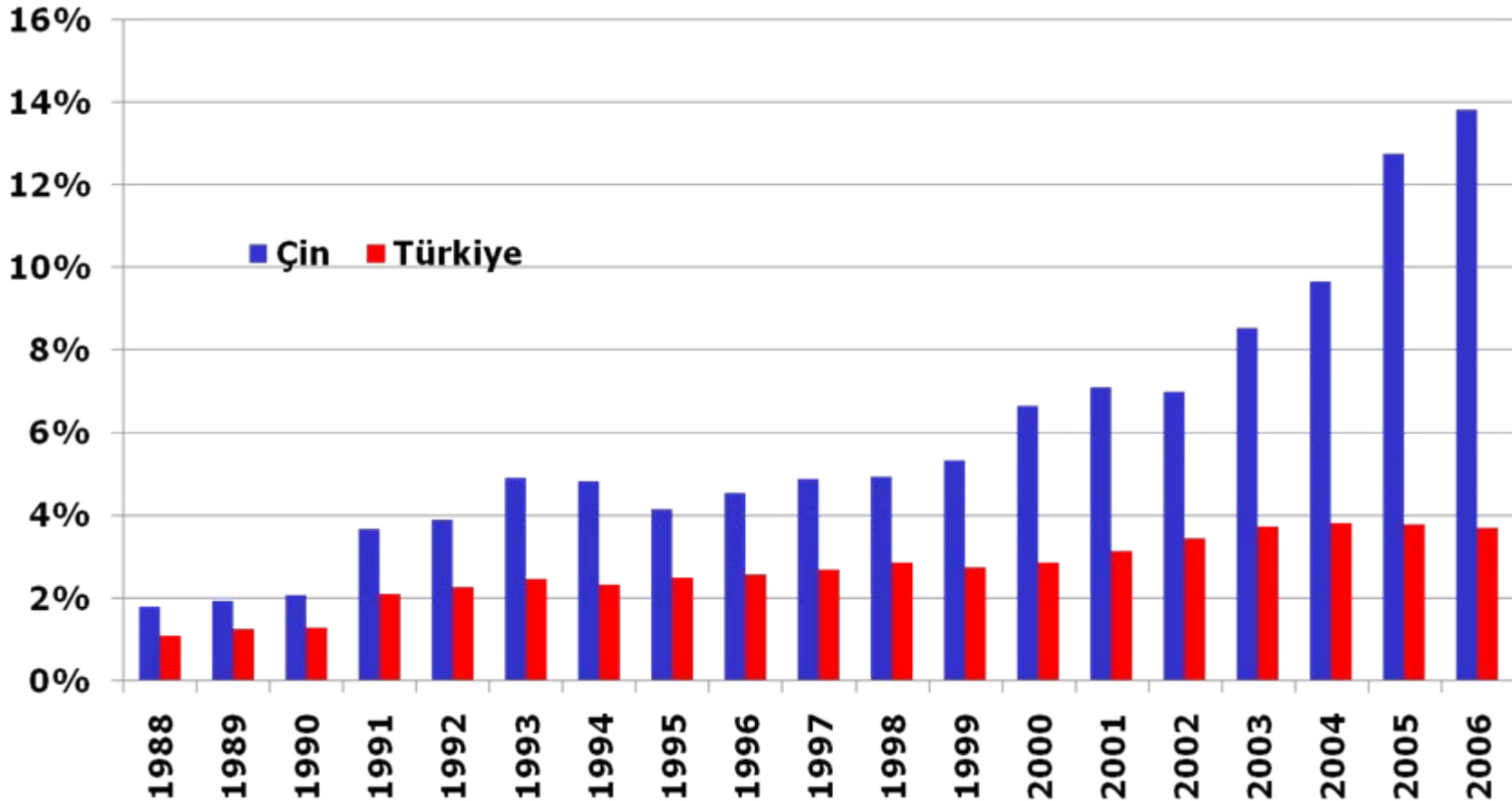
	Çin	Kore	Tayland	Brezilya	Macaristan	Güney Afrika	Türkiye
Ocak 2003	100	100	100	100	100	100	100
Temmuz 2007	91.51	78.57	79.02	53.25	81.09	82.83	77.97
Cari açık / milli gelir (2006)	%10.3	%7.0 0	%1.30	%1.20	%-5.60	%-6.50	%-8.00

Kaynak: IFS, IMF

- Değerlenme sadece Türk lirasında değil
- Diğer gelişmekte olan ülkelerin de paraları değerlenmekte
- Ancak, yüksek cari açığımız bizi diğerlerinden daha kırılgan yapıyor
 - Cari açık finansmanında doğrudan yabancı yatırımlar tehlikeyi azaltıyor – (ekonomiye olan güvenin devam ettirilmesi gerekir)

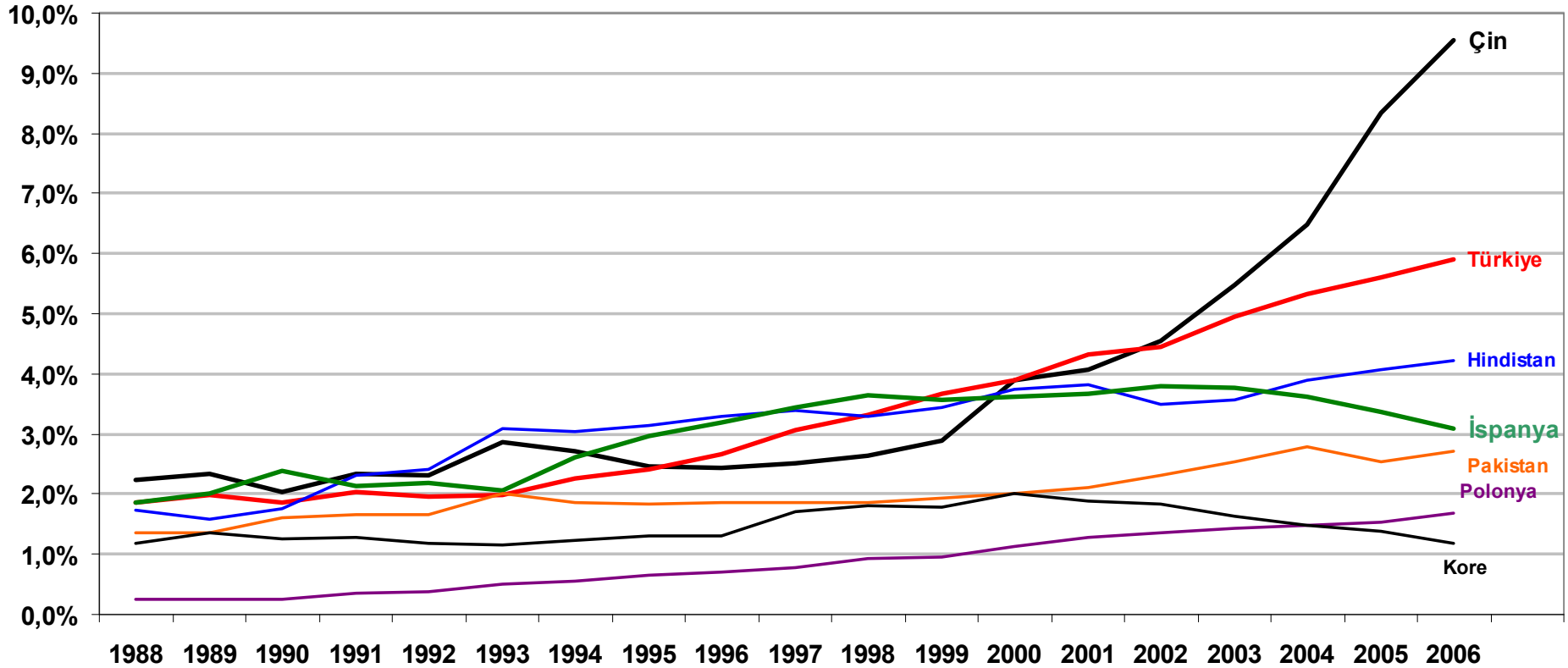
Bizden ucuz işgücüne sahip rakiplerle mücadele kolay değil

Çin ve Türkiye'nin emek yoğun sektörlerde AB-25'deki payı (1988-2006)

Pazar payı azalan İspanyollar ne yapıyor?

AB-25 ülkelerinin toplam tekstil ve hazır giyim ürünleri ithalatı içinde seçilmiş ülke payları

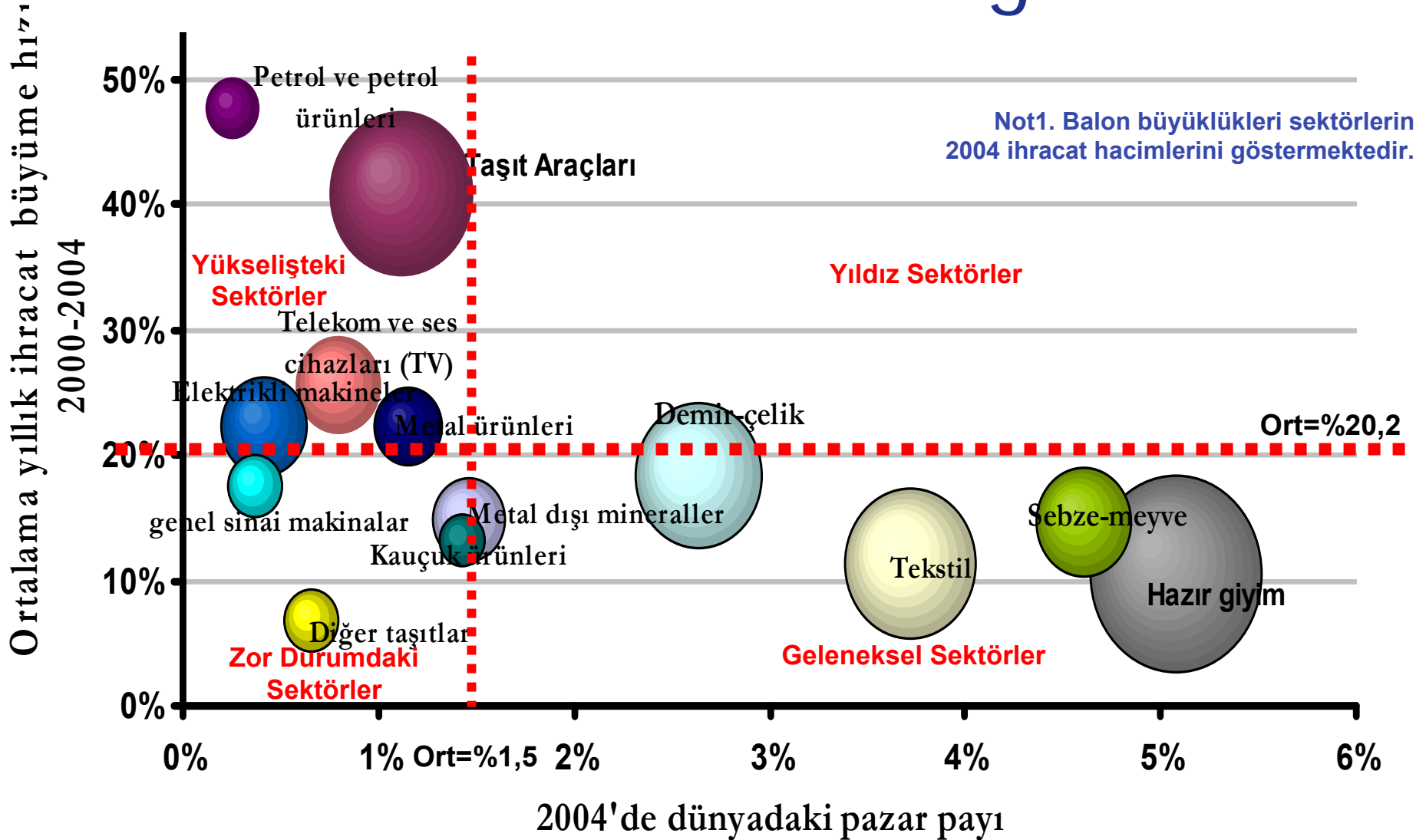
Maraş, sanayi stratejisi ve politika koordinasyonunun önemini gösteriyor

- 5084 sayılı teşvik kanunu
 - Yeni yapılan yatırımlar ne kadar makul?
 - Fiyat rekabetine ve ucuz işgücüne dayalı bir strateji ne kadar makul?
- Eskiler için 2008'de teşvik kalkıyor; sadece yeniler faydalanacak
 - Kaybedenler: Kahramanmaraş dışındakiler, daha önce kurulmuş olanlar;
- DTM'nin dahilde işleme rejimi düzenlemesi
 - Yeni kurulanlar da kurdan dolayı kaybediyorlar
- Uzun vadede kazanan?
 - Dönüşüm sürecinin yönetim sorunu

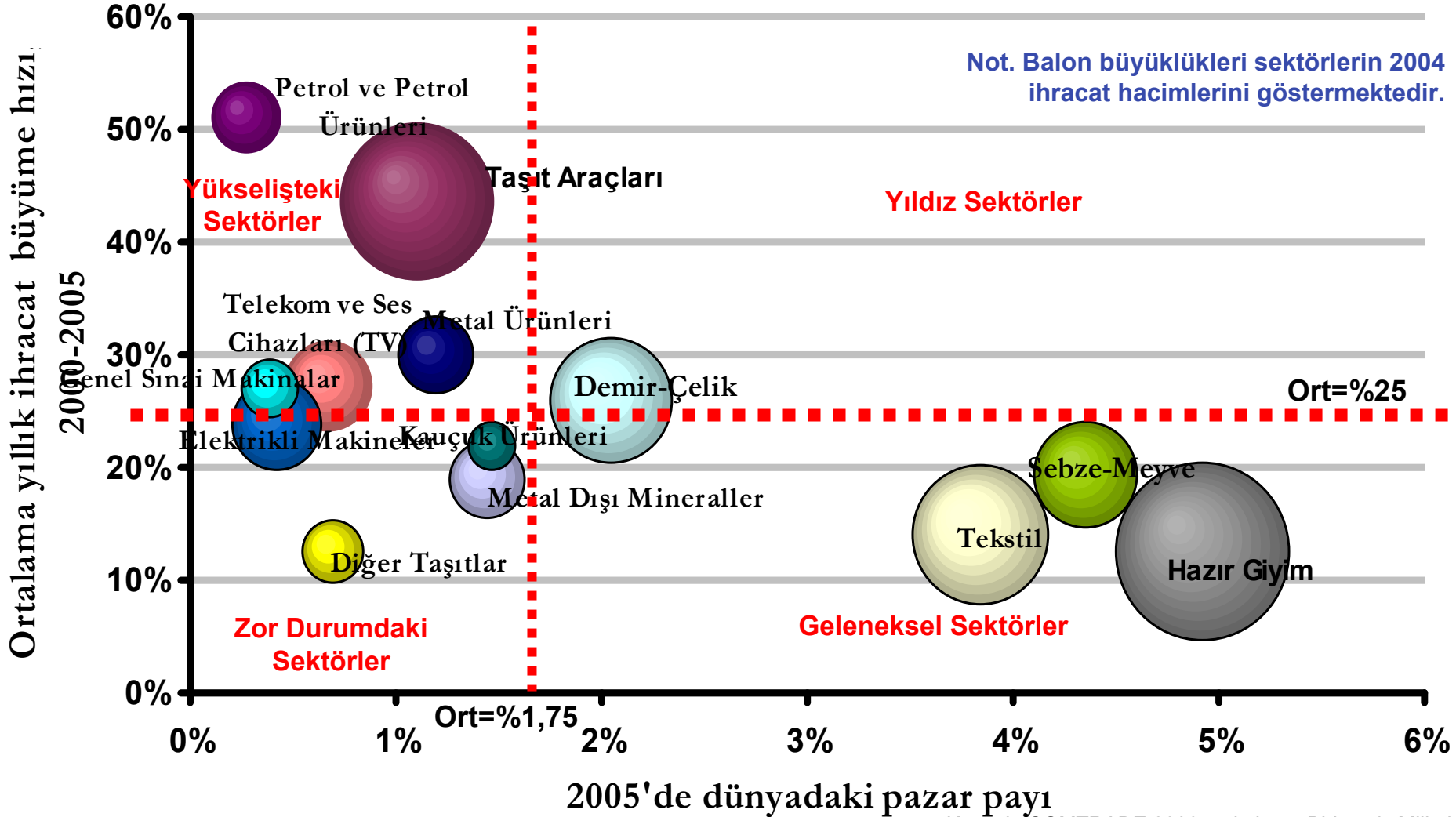
Maraş tek değil

- Sorun yalnızca emek yoğun sektörlerden kaynaklanmıyor
 - Profilo-Telra örneği
- Aslında tekstil-hazırgiyim'de dünya'daki pazar payımız azalmıyor
 - ama TV sektöründe pazar payımızda ciddi bir azalma var
- Problem kurdan önce, strateji eksikliği de alakalı.

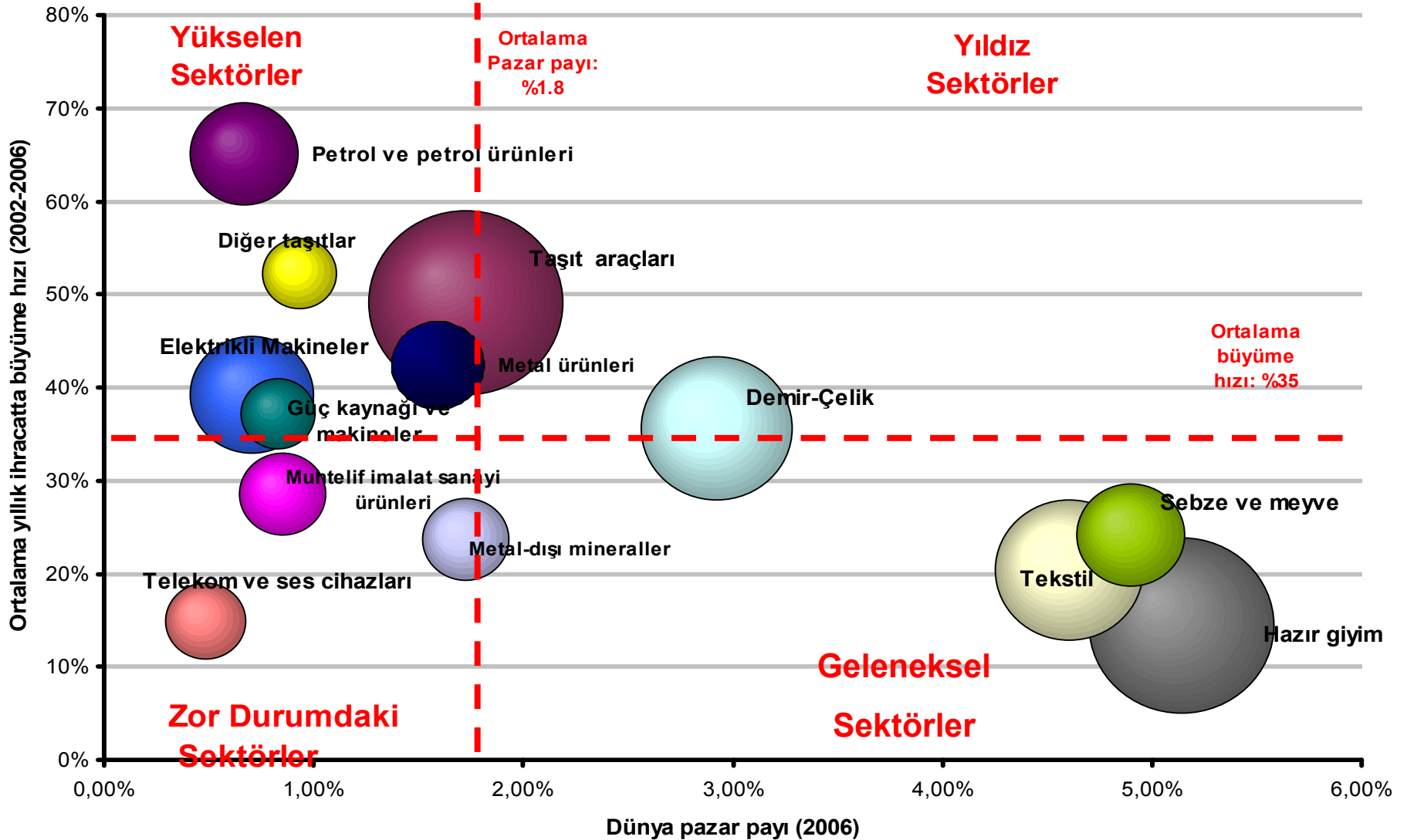
2004: Sektörlerin rekabet gücü

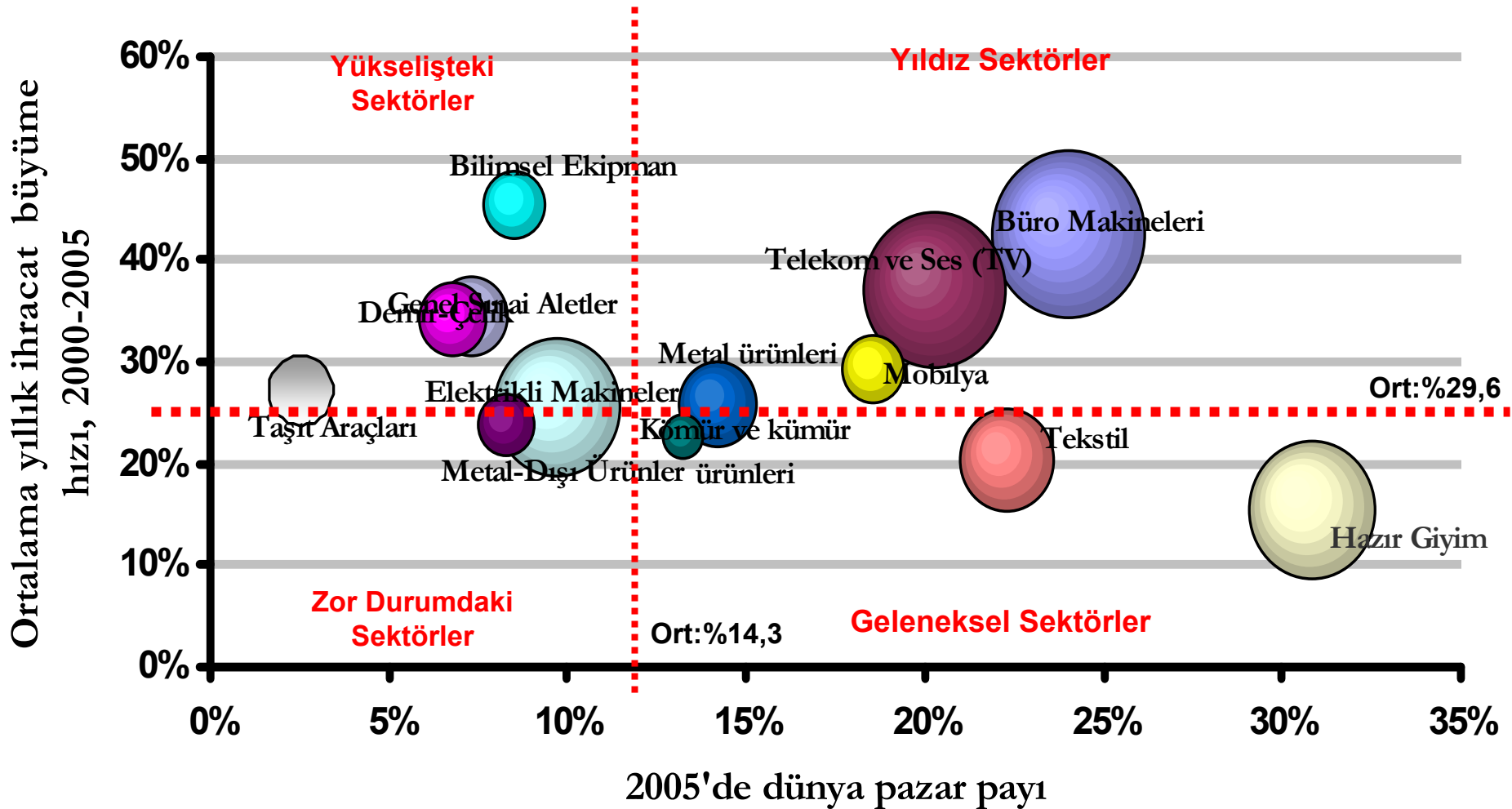
2005: Sektörlerin rekabet gücü

2006: Sektörlerin rekabet gücü

Çin'de Sektörlerin Rekabet Gücü (2005)

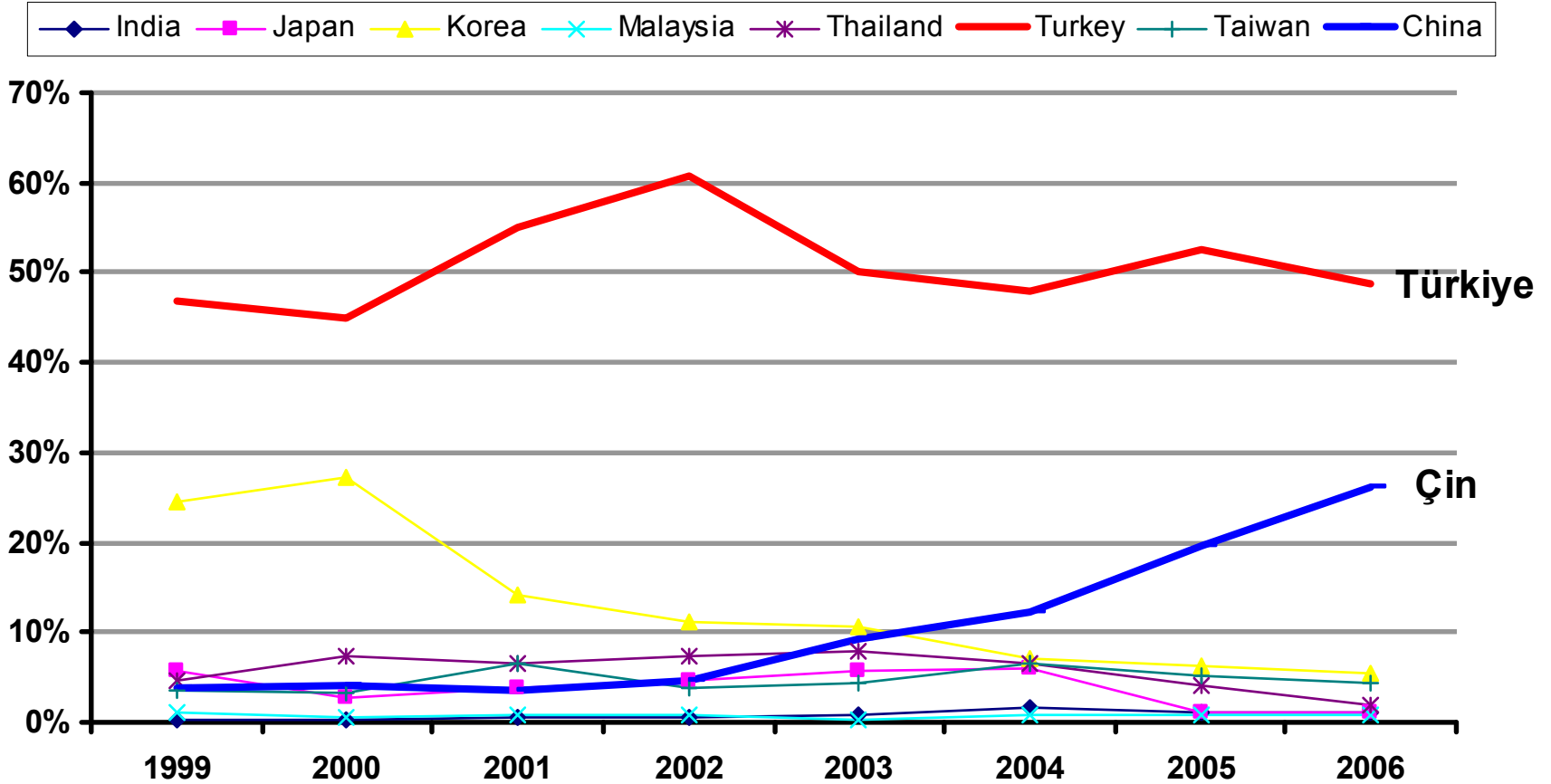

Aynı sanayi stratejisi ve politika koordinasyonu sorunu TV'de de var

- Televizyon üretimi – elektronik sektörü
 - İhracatın en hızlı arttığı sektörlerden
 - Tüplü TV'lerde AB'de %50'den fazla pazar payı
 - Belirleyici unsur: AB'nin Doğu Asya ülkelerine uyguladığı anti-damping vergisi
- AB, 2007'de anti-damping vergilerini müzakereye açtı (2002'de biliniyordu) ve vergiler sıfırlandı
- Türkiye'de LCD-Plazma üretimine geçilmedi
 - Dünyada "Panel" üretebilen sınırlı sayıda oyuncu var.
- Doğu Asyalılar artık LCD'yi tüplüden daha ucuza imal edebiliyorlar
 - Profilo-Telra'nın iflası. Vestel ve BEKO zarar açıklıyor.
 - Samsung'da 4000 AR-GE personeli, Türkiye'de 400.

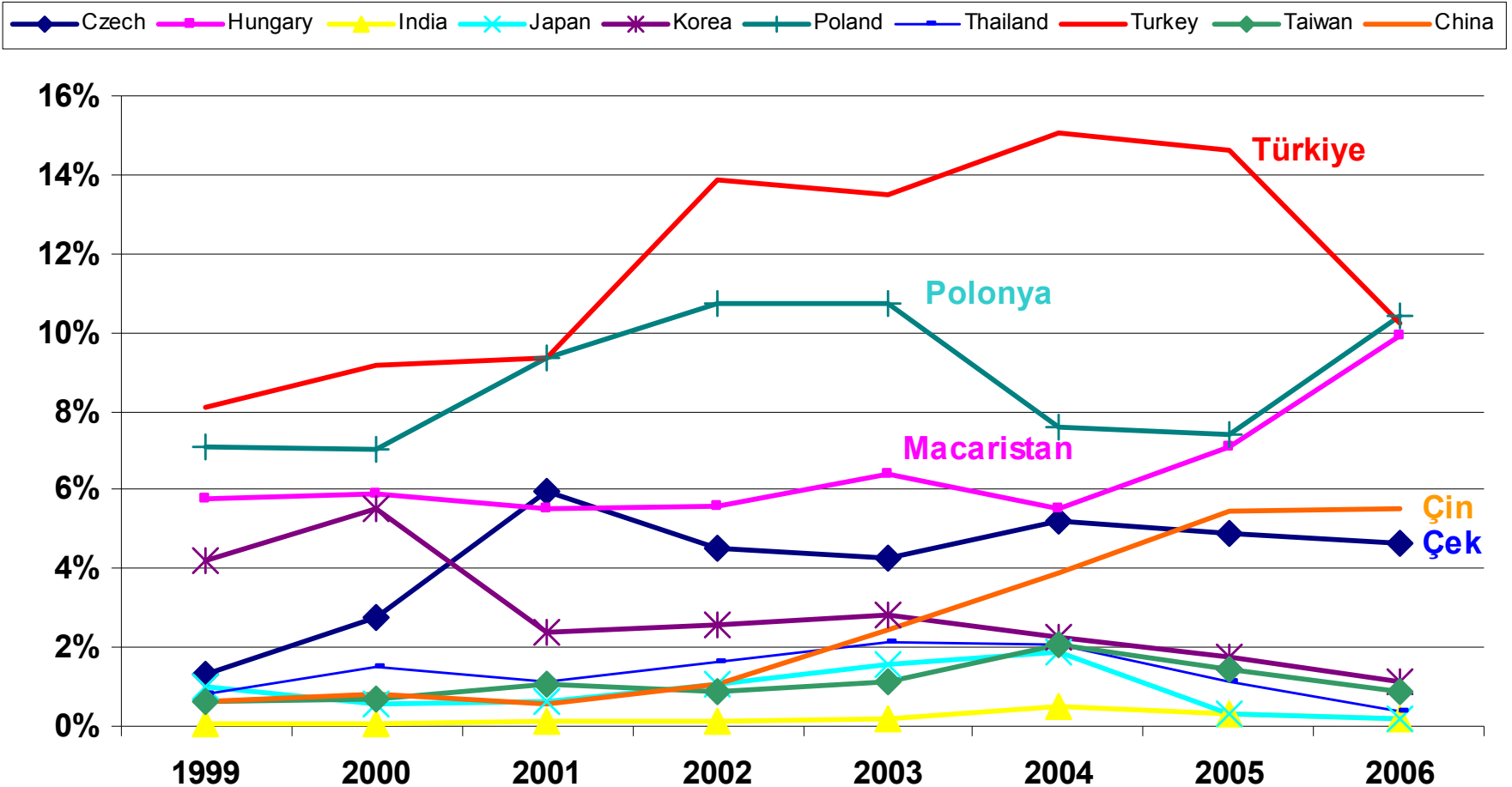
AB TV pazarında Çin'in hızlı yükselişi

AB 25 ülkelerinin birlik dışından yaptıkları toplam renkli televizyon ithalatı içinde seçilmiş ülkelerin payları

Doğu Avrupa ülkeleri de TV pazarına girdiler

AB 25 ülkelerinin birlik dışından ve birlik ülkelerinden yaptıkları toplam renkli televizyon ithalatı içinde seçilmiş ülkelerin payları

Ne yapmalıyız?

- Önce ne istediğimize karar vermeliyiz:
 - Acıyı hafifletmek/Problemi gidermek
- Ankara'nın ödevleri:
 - Bu dönemin koordinasyon gereği çok daha yoğunudur
- Yerel rekabet gücü gündemi: Yerel öncülüğün önemi
 - Ankara'nın yerel öncelikleri belirleyemeyeceğinin bilincinde olmalıyız

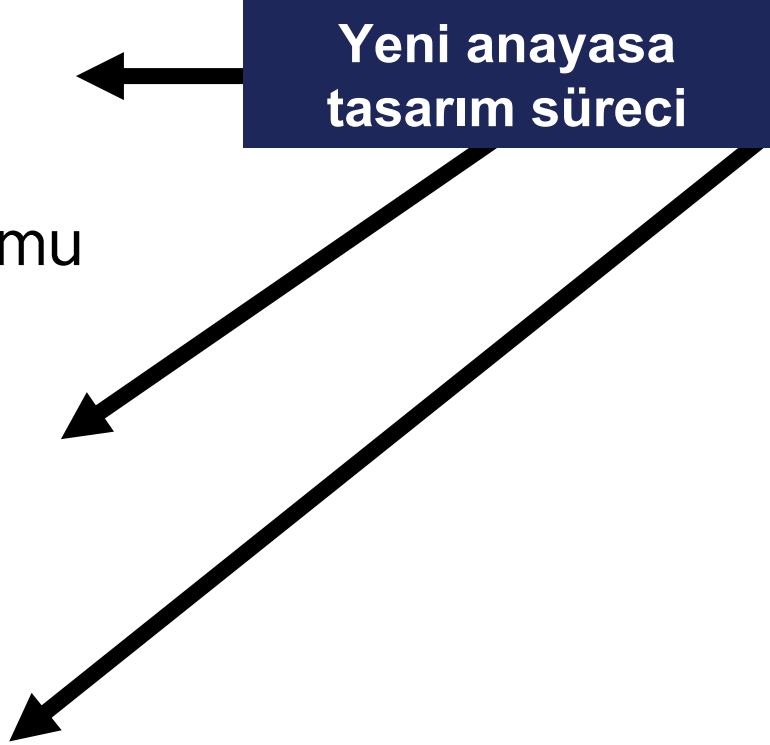
Ankara'dan ne beklemeliyiz?

- Çarşaf listeden önceliklere
- Kamu-özel diyalog mekanizmalarını işletmek
 - DÖİK
 - YOİKK
- Kamu-kamu uygulama koordinasyon mekanizması tasarımı
 - Yıllık plan koordinasyonu yeterli mi?
 - Süreç tasarımı: geri besleme
- Veri ve analiz ihtiyacı
 - yerel veriler 2001'den beri yok

Ankara'nın öncelik belirlemesi önemli

- İşsizlik sorunu: İstihdam
 - Arz: Eğitim reformu
 - Talep: İşgücü piyasası reformu
- Şirketlerin büyüme sorunu: Finansmana erişim
 - Kayıtdışı – vergi reformu
 - Yargı reformu
- Makroekonomik istikrar
 - Kurallı maliye politikası
 - Yabancı yatırımların arttırılması için hukuki/kurumsal çerçeve

Yeni anayasa
tasarım süreci

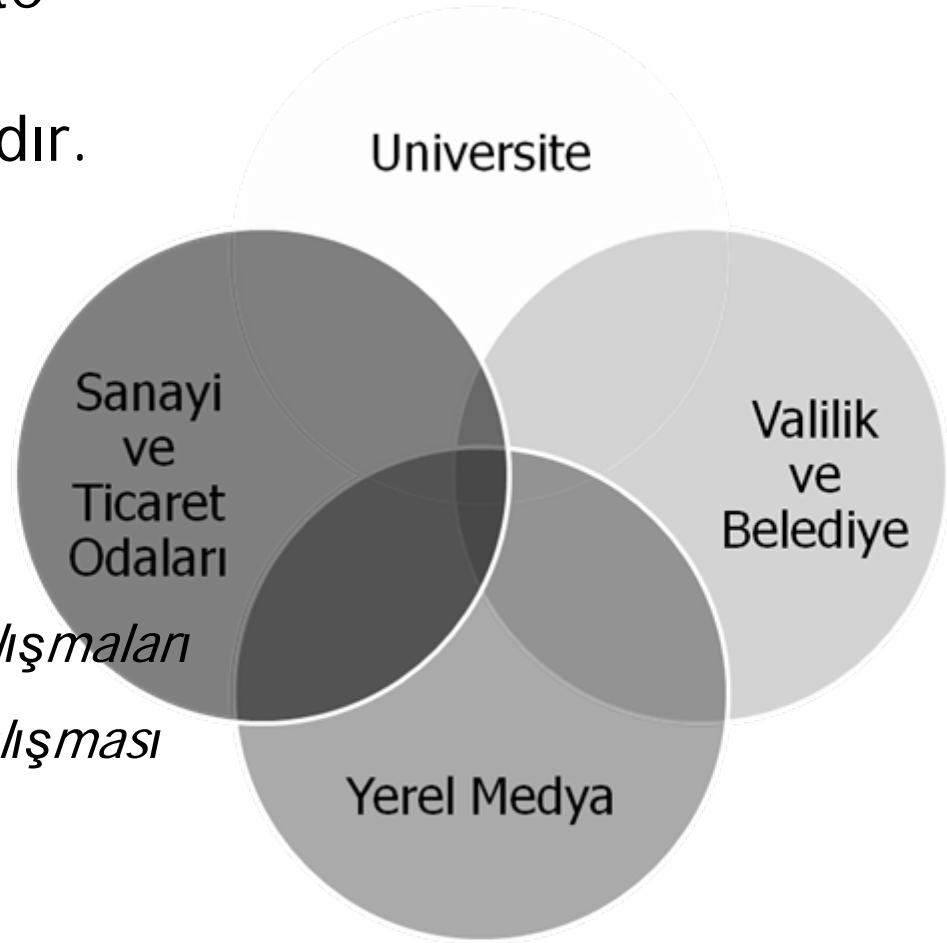
Bölgesel kalkınmanın yerel sahipleri

Çalışmaların yerel ölçekte tasarlanıp gündeme getirilmesinde fayda vardır.

BKA ve AB fonları....

Örnek Çalışmalar:

- *Bölgesel Yatırım Ortamı Çalışmaları*
- *Bölgesel Doing Business Çalışması*

Yerel gündemler oluşturma zamanı

- Her şeyi Ankara'dan bekleme süreci bitti.
- Yerel girişimler yerel ekonomiye katkıda bulunmanın mekanizmalarını kurmak gerekiyor.
 - Bölgesel kalkınma ajansları
- Yerel önceliklerin oluşturduğu rekabet gücü gündemi belirlenmeli.
 - Kahramanmaraş'ın tekstil değer zincirinde ilerlemesi için nasıl bir gündem tasarlanmalı?
- Yerel önceliklere dayalı bir rekabet gücü politikası çerçevesi oluşturulmalı.

Sonuçlar

- Dünün problemi ile günün problemini ayırabilmeliyiz.
- Tedbir önerirken problemi **çözmek/ötelemek/acıyı hafifletmek** arasında ayırım yapabilmeliyiz.
 - Sürdürülebilirlik meselesi
- Ankara'nın meseleleri önceliklendirmesi ve tüm idareler arası çok boyutlu koordinasyon problemini çözmesi gereğini görmeliyiz.
 - İkinci nesil reform sürecinin gerekleri
- Yerel gündemin sahibi yerel öncüler olmalıdır.
 - İdare, STK'lar, üniversite